

PROGRAMA DE DRET PROCESSAL CIVIL

**Prof. Dr. Jaume Alonso-Cuevillas Sayrol
Catedràtic de Dret Processal
de la Universitat de Barcelona**

PROGRAMA DRET PROCESSAL CIVIL

Títol Preliminar: *Introducció al Dret Processal*

Tema 1. Nocions fonamentals del Dret Processal. L'activitat jurisdiccional. Jurisdicció, acció i procés. El Dret Processal. L'ordenament processal espanyol. La Jurisdicció com a poder de l'Estat. Organització jurisdiccional espanyola. Els òrgans judicials. El procés: funció, principis i garanties. Els actes processals. Estructura del procés.

Títol I : *L'activitat jurisdiccional civil*

CAPÍTOL I. Àmbit.

Tema 2. L'ordre jurisdiccional civil. L'ordre jurisdiccional civil. Àmbit. Extensió i límits de la jurisdicció civil segons la LOPJ. La jurisdicció civil espanyola al marc comunitari: el Conveni de Brussel·les de 27 de setembre de 1968 i el Conveni de Sant Sebastià de 26 de maig de 1989. Els reglaments "Brussel·les I" i "Brussel·les II bis". Tractament processal de la jurisdicció. Apreciació d'ofici i a instància de part.

CAPÍTOL II. Subjectes.

SECCIÓ A). L'ÒRGAN JURISDICCIONAL.

Tema 3. La competència objectiva, funcional i distributiva. Competència: concepte i classes. La competència objectiva. La competència funcional. El repartiment d'assumptes o competència distributiva. Control de la falta de competència objectiva, funcional i distributiva.

Tema 4. La competència territorial. Concepte. Prorrogabilitat: prelación de criteris. La submissió tàcita. La submissió expressa. Limitacions a la submissió. Regles generals de competència. Regles especials de competència. Tractament processal de la competència territorial: a) Control d'ofici; b) Denúncia de part. La declinatòria: formulació. Substanciació. Resolució i efectes. Recursos.

SECCIÓ B). LES PARTS.

Tema 5. Les parts. Concepte de part processal. Determinació i identificació de les parts. Parts públiques i parts privades.

Tema 6. Parts públiques. Especialitats dels processos amb parts públiques. El Ministeri Fiscal. Fonament de la seva intervenció. Principis d'actuació. Supòsits. L'Advocat de l'Estat.

Tema 7. Parts privades: capacitat i representació. Capacitat per ésser part. Ens sense personalitat. Capacitat processal. Suplència i integració de la falta de capacitat. Representació legal. Representació necessària. Representació voluntària. Tractament processal dels defectes de capacitat i representació.

Tema 8. Legitimació. Legitimació processal. Concepte. Legitimació material. Concepte. Successió processal. Supòsits. Procediment. Efectes. Substitució processal. Supòsits. Efectes. Defensa dels interessos difosos i col·lectius. Denúncia de la falta de legitimació. Efectes.

Tema 9. Postulació professional. Concepte i fonament. Representació tècnica de les parts. El Procurador dels Tribunals. Supòsits d'intervenció preceptiva i facultativa. El poder per plets i la designació *apud acta*. Funcions. Retribució. Defensa tècnica de les parts. L'advocat. Supòsits d'intervenció preceptiva i facultativa. Funcions. Retribució. Designació d'ofici d'Advocat i Procurador. Relació amb la justícia gratuïta (remissió).

Tema 10. Pluralitat de parts. Litisconsorci. Concepte i classes. Litisconsorci voluntari. Efectes. Litisconsorci passiu necessari. Fonament. Supòsits. Efectes. La *exceptio plurium litisconsortium*. L'anomenat litisconsorci quasi necessari.

Tema 11. Intervenció de tercers. Concepte i classes. Intervenció principal. Concepte. Supòsits (remissió). Intervenció litisconsorcial voluntària. Concepte. Supòsits. Procediment. Intervenció litisconsorcial provocada. Supòsits.

CAPÍTOL III. Objecte de l'activitat jurisdiccional civil.

Tema 12. Objecte de l'activitat jurisdiccional civil. Funció del procés civil. El clàssic aforisme *iurisdictio in sola notione consistit* i el seu significat actual. El procés declaratiu o de cognició. Concepte i funció. Estructura i classes. Processos declaratius ordinaris i processos especials. Processos de cognició plenària accelerada i processos de cognició sumària. Les mesures cautelars. Concepte, funció i naturalesa. Procés de cognició i mesures cautelars. Procés d'execució. Concepte, funció i naturalesa. Cognició i execució. L'arbitratge. Concepte, funció i naturalesa. Jurisdicció i arbitratge. Procés arbitral i procés civil. L'anomenada jurisdicció voluntària. Concepte, funció i naturalesa. Jurisdicció contenciosa i jurisdicció voluntària. Actes de jurisdicció voluntària i procés civil.

Títol II: El procés declaratiu o de cognició

CAPÍTOL I. L'objecte del procés.

Tema 13. Objecte del procés civil. Concepte de l'objecte del procés. Identificació de l'objecte. Diverses teories. La pretensió processal. Elements subjectius, objectius i temporals. El *petitum* i la *causa petendi*. Classificació processal de les accions.

Tema 14. Pluralitat d'objectes. Acumulació d'accions. Classes i pressupostos. Acumulació inicial i acumulació sobrevinguda. Denúncia de l'acumulació improcedent d'accions. Acumulació de processos. Pressupostos, procediment i efectes.

Tema 15. Qüestions prejudicials incidentals. Qüestions prejudicials. Concepte. Classes: a) Prejudicialitat penal al procés civil; b) Prejudicialitat administrativa o social; c) Prejudicialitat civil al procés civil; d) Prejudicialitat constitucional: la qüestió d'inconstitucionalitat; e) Qüestió prejudicial sobre Dret comunitari europeu. Qüestions incidentals. Concepte. Classes. Procediment.

CAPÍTOL II. Estructura.

SECCIÓ A) Activitats prèvies.

Tema 16. Activitats prèvies al procés. Activitats no sotmeses a procediment. Acte de conciliació. Diligències preliminars. Concepte, classes, procediment i efectes. Prova anticipada. Eventual sol·licitud de mesures cautelars. Eventual sol·licitud del dret a la justícia gratuïta (remissió). Els Mitjans Adequats de Solució de Conflictes (MASC) com a requisit de procedibilitat (L.O. 1/25).

SECCIÓ B) Període d'al·legacions.

Tema 17. La demanda. La demanda. Concepte, forma, contingut i requisits. Documents que s'han d'acompanyar a la demanda. Admissió a tràmit. Litispèndència. Efectes processals i materials. Modificació de la pretensió. Límits. Ampliació de la demanda. L'escrit d'ampliació.

Tema 18. Posicions del demandat. Emplaçament del demandat. Formes. Impugnació de l'emplaçament irregular. Possibles posicions del demandat. Rebel·lia del demandat. Concepte, efectes i tramitació del procés en rebel·lia. L'audiència al litigant rebel (remissió). Personació del demandat. Requisits. Possibilitats. Conformitat. Concepte. Requisits. Efectes.

Tema 19. Contesta a la demanda. Contesta a la demanda. Forma i contingut. Admissió i negació de fets. Negació del dret. Introducció de fets nous: fets impeditius, extintius i excloents. Denúncia de defectes processals.

Tema 20. Reconvençió. Concepte de reconvençió. Moment processal. Pressupostos i límits de la reconvençió. Contesta a la reconvençió. Compensació i nul·litat del negoci jurídic. Tractament processal.

Tema 21. L'Audiència Prèvia al judici. Característiques generals. Convocatòria. Subjectes. Funció conciliadora. Funció sanejadora. Funció delimitadora. Proposició de prova. Assenyalament de judici.

SECCIÓ C) Període probatori.

Tema 22. Teoria general de la prova. Concepte i funció de la prova processal. Normes sobre la prova i la seva naturalesa. Pactes sobre la prova. Objecte de la prova. Fets notoris. Fets admesos. Dret estranger i costum. Càrrega de la prova. Distribució de la càrrega de la prova. La inversió de la càrrega de la prova. Fonts i mitjans de prova. Valoració de la prova. Prova lliure i prova taxada. Les regles de la sana crítica. Apreciació conjunta de la prova. La il·licitud de la prova.

Tema 23. Procediment probatori. Proposició dels mitjans de prova. Admissió dels mitjans de prova. Pràctica de la prova. Recursos contra l'admissió o inadmissió d'una diligència de prova.

Tema 24. Anticipació i assegurement de la prova. L'anticipació de la prova. Finalitat, sol·licitud, pressupostos, procediment i efectes. Mitjans d'assegurament de la prova. Finalitat, sol·licitud, pressupostos, procediment i efectes.

Tema 25. Interrogatori de les parts. Concepte i naturalesa jurídica. Subjectes de l'interrogatori: a) Persones físiques; b) Persones jurídiques; c) Ens públics. Especial referència a l'interrogatori del codemandat. Procediment probatori. Valoració de la prova d'interrogatori de les parts.

Tema 26. Prova documental. El document com a mitjà de prova: Concepte i classes. Aportació de documents al procés. Moment processal. Documents en poder de tercers. Deure d'exhibició. Llibres de comerciants. Document estranger. Impugnació de l'autenticitat. Valoració de la prova documental.

Tema 27. Interrogatori de testimonis. Concepte i admissibilitat. Estatut del testimoni. Capacitat. Drets i deures. Procediment probatori. L'acarament. La taxa de testimonis. Valoració de la prova.

Tema 28. Prova pericial. Concepte, naturalesa jurídica i admissibilitat. Estatut del pèrit. Capacitat. Drets i deures. Recusació i taxa. Dictàmens aportats per les parts. Moment processal. Designació judicial de pèrit. Pressupòsits. Moment processal. El testimoni-pèrit. Actuació del pèrit en el judici o vista. Especial referència a la confrontació de lletres. Valoració de la prova pericial.

Tema 29. Mitjans de reproducció i altres instruments probatoris. Concepte i classes. Procediment probatori. Prova sobre l'autenticitat dels mitjans. Valoració de la prova.

Tema 30. Reconeixement judicial. Concepte i classes. Admissibilitat. Procediment probatori. Pràctica conjunta amb d'altres proves. Valoració de la prova.

SECCIÓ D) Període de conclusions.

Tema 31. Els actes de conclusions. Conclusions orals i informes de les parts. Les presumpcions. Les diligències finals: naturalesa i procediment. Intervenció de les parts. Efectes.

SECCIÓ E) Decisió i terminació del procés.

Tema 32. La Sentència. Concepte i forma de la sentència. Classes: sentències mero-declaratives. Sentències de condemna. Sentències constitutives. Requisits interns de la sentència. Motivació de la sentència. Exhaustivitat de la sentència. Congruència de la sentència. Classes d'incongruència. Control de la incongruència. Aclariment i correcció de sentències. Efectes de la sentència.

Tema 33. Mitjans anòmals de terminació del procés. Negocis dispositius. Límits. Renúncia. Concepte. Pressupòsits. Efectes. Aplanament (remissió). Transacció i conciliació intraprocessal. Concepte i distinció. Classes. Pressupòsits. Efectes. Satisfacció extraprocessal o carència sobrevinguda d'objecte. Supòsit especial d'enviació del desnonament. Desistiment. Concepte. Pressupòsits. Efectes. Distinció entre renúncia i desistiment. Suspensió del procés. Caducitat de la instància. Sobreseïment del procés.

SECCIÓ F) Mitjans d'impugnació.

Tema 34. Teoria general dels recursos. Els mitjans d'impugnació. Classificació. Els recursos. Concepte i fonament. Classificació. Pressupòsits. Legitimació per recórrer. El gravamen. Efectes de la interposició i admissió del recurs. Efectes de la resolució del recurs. Renúncia i desistiment dels recursos. Les costes als recursos.

Tema 35. Recursos ordinaris. Concepte i classificació. Recurs de reposició. Recurs de queixa. Recurs d'apel·lació. Supòsits. Efectes. Procediments. Apel·lació i segona instància (remissió).

Tema 36. La segona instància. Concepte i fonament. Àmbit de la segona instància. L'adhesió a la apel·lació. Moment i contingut. La prova a la segona instància. Supòsits admesos. Procediment. La Sentència. La congruència.

Tema 37. Recurs de cassació. Funció de la cassació. Formació històrica i característiques de la cassació espanyola. Resolucions que es poden recórrer en cassació. El motiu de la cassació. Tribunals competents. Procediment. Efectes de la sentència estimatòria o desestimària del recurs.

CAPÍTOL III. Efectes del procés.

Tema 38. La cosa jutjada. Concepte i fonament. Fermesa o cosa jutjada formal. Invariabilitat. Cosa jutjada material. Efectes positiu i negatiu. Resolucions susceptibles de produir cosa jutjada. Límits de la cosa jutjada. Límits subjectius, objectius i temporals. Tractament processal de la cosa jutjada.

Tema 39. Impugnació de la cosa jutjada. El procés de revisió de sentències fermes. Concepte. Naturalesa. Pressupòsits. Procediment. Efectes. L'audiència al demandat rebel. Requisits. Procediment. Efectes. (Remissió). Incident de nul·litat plantejat amb posterioritat a resolució ferm. Concepte. Pressupòsits. Procediment. Resolució i efectes. Altres possibles maneres d'impugnació.

Tema 40. Efectes econòmics del procés. El cost econòmic del procés. Despeses i Costes processals. Les despeses processals: partides que les integren. El pronunciament sobre costes. Criteris legals sobre la imposició de costes. Taxació de costes. Impugnació de la taxació. L'assistència jurídica gratuïta.

CAPÍTOL IV. Procediment.

Tema 41. Els processos declaratius ordinaris i especials. Processos ordinaris, processos especials i processos ordinaris amb especialitats. Procediments plenaris i sumaris. Criteris per determinar el procés corresponent. Criteris per raó de la matèria i per raó de la quantia. Regles per determinar la quantia. Control de la quantia. Denúncia de la inadequació de procediment i impugnació de la quantia.

SECCIÓ A) Els processos ordinaris de cognició.

Tema 42. El judici ordinaris. Àmbit per raó de la matèria i per raó de la quantia. Demanda, contesta i reconvenció. Audiència prèvia al judici. Judici. Diligències finals Sentència. Recursos.

Tema 43. El judici verbal. Àmbit per raó de la matèria i per raó de la quantia. Demanda i inici del procés. Actuacions prèvies a la vista. Vista i sentència. Recursos.

Tema 44. Especialitats procedimentals. Processos ordinaris amb especialitats procedimentals: Processos relatius a la protecció dels drets fonamentals. Processos d'impugnació d'acords socials de societats mercantils i cooperatives. Processos en matèria de competència deslleial. Processos en matèria de propietat industrial. Processos en matèria de propietat intel·lectual. Processos en matèria de publicitat. Processos sobre condicions generals de la contractació. Processos arrendaticis urbans i rústics. Procés de retracte. Processos sobre propietat horitzontal. Judicis verbals amb especialitats: desnonament per falta de pagament o expiració del termini. Precari. Tutela possessòria i interdictal. Processos per a la protecció dels drets reals. Processos d'aliments.

Dret de rectificació. Processos sobre vendes a terminis de béns immobles. Processos d'arrendament financer. Altres especialitats procedimentals. Especial referència al procés de trànsit.

SECCIÓ B) Processos especials.

Tema 45. Els processos especials (remissió). Concepte de procés especial. Fonament del procés especial. Classificació dels processos especials.

Tema 46. Processos especials no dispositius. Concepte. Característiques generals. Processos sobre capacitat de les persones: incapacitació i prodigalitat. Reintegració de la capacitat i modificació de la incapacitació. Internament no voluntari per raó de trastorn psíquic. Processos sobre filiació, paternitat i maternitat. Processos matrimonials: principis comuns. Procés contenciós de separació o divorci i nul·litat matrimonial. Procés consensuat de separació o divorci. Les mesures cautelars als processos matrimonials (remissió). Processos sobre protecció de menors.

Tema 47. Divisió de patrimonis. Divisió de l'herència. Procediment. Intervenció del cabal hereditari. Administració. Liquidació del règim econòmic matrimonial.

Tema 48. Procés monitori. La tècnica monitoria; concepte naturalesa i classes de procés monitori; el procés monitori a l'ordenament jurídic espanyol; admissió de la petició; requeriment de pagament; possibles conductes del requerit; oposició al deutor i transformació del procediment; cosa jutjada; costes judicials; especialitats del procés monitori en matèria de propietat horitzontal.

Tema 49. Judici canviari. Concepte i naturalesa jurídica. Àmbit. Competència. Demanda, requeriment de pagament i embargament preventiu. Inactivitat del requerit. Alçament de l'embargament. Oposició. Motius. Substanciació. Sentència i eficàcia de cosa jutjada.

Títol III : *Procés d'execució*

Tema 50. L'execució processal. L'activitat executiva. Concepte i delimitació. Naturalesa jurídica. Principis inspiradors. Subjectes de l'execució: el tribunal, les parts i els tercers. Objecte de l'execució. El títol executiu. Concepte i classes: títols jurisdiccionals i títols extrajudicials. Estructura de l'activitat executiva. Modalitats de l'activitat executiva.

Tema 51. Execució provisional. Concepte i naturalesa. Pressupostos. Resolucions no executables. Despatx de l'execució provisional. Oposició a l'execució provisional. Revocació de la resolució provisionalment executada. Execució provisional de sentències dictades en segona instància.

Tema 52. Procediment d'execució. Sistema unitari. Antecedents. Inici del procés d'execució: Demanda executiva. Despatx de l'execució. Notificació a l'executat. Oposició a l'execució per defectes processals i per motius de fons. Suspensió de l'execució.

Tema 53. Execució dinerària. Liquidació de títols. Liquiditat del títol executiu. Liquidació de títols il·líquids. Demanda executiva. Principal, interessos i costes. Despatx i requeriment de pagament.

Tema 54. Embargament executiu. Concepte. Béns susceptibles d'embargament. Trava de béns. Inembargabilitat de béns. Ordre als embargaments. Localització de béns de l'executat. Manifestació de béns per l'executat i investigació judicial del patrimoni de l'executat. Embargament de béns mobles. Embargament de béns immobles. Embargament de sous i pensions. Embargament d'accions. Embargament i facultat de disposar. Oposició de tercers a l'embargament: Terceria de domini. Concepte. Procediment. Efectes. Garanties de l'afecció. Reembargament i embargament del sobrant.

Tema 55. Alienació forçosa. Valoració dels béns embargats. El conveni de realització i realització per tercers persones. Subhasta de béns mobles. Subhasta de béns immobles. Aprovació del remat. Cessió a tercers. Pagament del preu i lliurament del bé. Cancel·lació de càrregues. Adjudicació forçosa. Administració forçosa. Subhasta en fallida i nova subhasta. Dret preferent de tercers: terceria de millor dret. Concepte. Procediment. Efectes.

Tema 56. Execució no dinerària. Aspectes generals. Execució d'obligacions de lliurament. Concepte i supòsits: Lliurament de béns mobles. Lliurament de béns immobles. Lliurament de coses genèriques o indeterminades. Execució d'obligacions de fer o no fer. Concepte i supòsits. Liquidació de danys i perjudicis, fruits i rendes i rendició de comptes.

Tema 57. Execució hipotecària. Procés especial d'execució hipotecària. Pressupostos processals. Desenvolupament procedimental: demanda. Requeriment de pagament. Certificació registral i nota marginal. Notificacions. Dipòsit o administració del bé. Subhasta. Pagament del crèdit y destí del sobrant. Oposició a l'execució. Suspensió de l'execució. Causes. El procés especial d'execució sobre béns pignorats.

Tema 58. L'execució universal. Fonament i naturalesa jurídica dels processos concursals. Evolució del Dret concursal espanyol. La nova Llei Concursal: Principis inspiradors. El Concurs: Declaració de concurs. L'administració concursal. Efectes del concurs. Determinació de la massa activa del concurs. Determinació de la massa passiva del concurs. Fase de conveni. Fase de liquidació. Qualificació del concurs. Responsabilitat dels administradors. Conclusió i reobertura del concurs. Normes processals generals. Normes de Dret internacional privat.

Títol IV : *Mesures cautelars*

Tema 59. Teoria general de les mesures cautelars. Concepte i fonament. Naturalesa jurídica. Característiques generals . Pressupostos. Classificació.

Tema 60. Procediment cautelar. Competència judicial. Sol·licitud. Moment processal. Procediment. Audiència al demandat. Excepcions. Vista. Resolució. Recursos. Prestació de caució i execució de la mesura cautelar. Oposició a les mesures cautelars acordades sense l'audiència del demandat. Modificació i aixecament de les mesures cautelars. Exacció de danys i perjudicis. Caució substitutòria.

Tema 61. Tipologia de les mesures cautelars. Mesures provisionals en processos matrimonials. Pressupostos per a la seva adopció. Mesures provisionals derivades de l'admissió de la demanda. Contingut. Procediment. Duració. Mesures cautelars en processos sobre capacitat. Pressupostos per a la seva adopció. Mesures cautelars en processos sobre filiació i menors. Pressupostos per a la seva adopció. Mesures cautelars en les accions dirigides al lliurament d'una cosa: Dipòsit de cosa moble i consignació de quantitats. Segrest. Formació d'inventari de béns. Anotació preventiva de demanda i altres anotacions registrals. Intervenció judicial. Administració judicial.

Mesures cautelars en les accions fonamentades en obligacions genèriques: L'embargament preventiu. Pressupostos. Embargament preventiu en processos canviaris. embargament preventiu de bucs. embargament preventiu de béns adquirits a terminis. Embargament preventiu en terceries de domini i de millor dret. ratificació de l'embargament preventiu. Oposició a l'embargament preventiu. Mesures cautelars en les accions fonamentades en obligacions de fer o no fer: suspensió d'obra nova. Suspensió d'acords socials impugnats. Cessació d'actuacions. Abstenció temporal de portar a terme una conducta. Prohibició temporal d'interrompre o de cessar en la realització d'una prestació que s'ha portat a terme. La intervenció i dipòsit d'ingressos obtinguts mitjançant una activitat que es consideri il·lícita, així com la consignació o dipòsit de les quantitats que es reclamin en concepte de remuneració de la propietat intel·lectual. Dipòsit temporal d'exemplars d'obres o objectes que s'hagin produït, amb infracció de normes sobre propietat intel·lectual o industrial, així com el dipòsit utilitzat per a la seva producció.

Títol V : Arbitratge

Tema 62. Arbitratge. Els sistemes alternatius de resolució de conflictes. Naturalesa jurídica de l'arbitratge. Arbitratge de Dret i Arbitratge d'equitat. Els àrbitres. Requisits. Drets i deures. Especial referència als anomenats arbitratges especials.

Tema 63. El conveni arbitral. El conveni arbitral. Requisits, contingut i efectes. Matèries arbitrables. Diversos procediments per a la designació de l'àrbitre. Especial referència a l'arbitratge institucional. Al·legació de l'arbitratge en el procés.

Tema 64. Procediment de l'arbitratge. Actes prearbitrals. Procediment arbitral, principis generals. Inici i desenvolupament del procés arbitral. Auxili jurisdiccional. Mesures Cautelars.

Tema 65. El laude. El laude. Requisits i contingut. Impugnació del laude. Execució del laude. Execució de laudes arbitrals estrangers.